

ZAPPING PRIN CULTURA GENERALĂ

Isabelle Fougère

Cultura este ceea ce rămâne după ce am uitat totul.
Édouard Herriot

De la scânteia Big Bangului la descoperirea focului și la revoluția digitală, Platon a scris *Banchetul*, Cezar a cucerit Galia, Napoleon I a clădit un imperiu, Cristofor Columb a descoperit America, Leonardo da Vinci a pictat *Gioconda*, frații Lumière au inventat cinematograful și Louis Pasteur a pus la punct vaccinul împotriva turbării.

Această carte reprezintă o călătorie prin secole de invenție și de creație. Și asta fără să pretindă că ar cuprinde totul, pentru că, fără îndoială, subiectele trebuie selectate. Și aceste selecții, care pot părea drepte sau nedrepte, nu sunt arbitrale. Cu fiecare pagină citită, cartea vă va permite să străluciți în societate, să înțelegeți mai bine lumea și locul pe care îl ocupați în ea.

Isabelle Fougère

Începuturile istoriei 10

Cele 10 mari etape ale vieții pe Pământ.....	12
Cele 10 elemente componente ale Sistemului solar	14
Cei mai importanți 10 vulcani.....	16
Cele mai importante 10 tipuri de organisme vii	18
Cei mai înalți 10 munți din lume	20
Cele 10 constelații principale.....	22

Preistoria 24

Cele 10 date esențiale din preistorie	26
Cele 10 etape fundamentale din evoluția omului	28
Cele 10 mari descoperiri preistorice.....	30
Cele mai frumoase 10 vestigii.....	32

Antichitatea 34

Cele 20 de date esențiale ale Antichității (1).....	36
Cele 20 de date esențiale ale Antichității (2).....	38
Cele mai mari 10 figuri biblice	40
Cele dintâi 10 mari civilizații	42
Cele 10 mari mitologii.....	44
Cele mai importante 10 zeități antice	46
Cele mai importante 10 figuri ale Antichității.....	48
Cei mai importanți 10 filosofi ai Antichității.....	50
Cele mai mari 10 mituri antice	52
Cele mai frumoase 10 situri antice	54
Cele mai cunoscute 15 expresii moștenite din limbile greacă și latină.	56
Cele mai ciudate 10 animale imaginare.....	58
Cei mai mari 10 filosofi orientali	60
Cele mai remarcabile 10 opere literare	62
Cei mai ingenioși 10 savanți	64
Cei mai de seamă 10 strategi	66
Cei mai mari 10 împărați romani.....	68
Cele mai remarcabile 10 simboluri.....	70

Evul Mediu 72

Cele 20 de date esențiale ale Evului Mediu (1)	74
Cele 20 de date esențiale ale Evului Mediu (2)	76
Cei mai mari 10 artiști ai Evului Mediu	78
Cele 10 minuni ale artei românești	80
Cei mai remarcabili 10 monarhi	82
Cele 10 minuni ale artei gotice	84
Cele mai notabile 10 capodopere literare	86
Cele mai marcante 10 capodopere ale artei bizantine și orientale	88
Cele mai notabile 10 personalități medievale	90
Cele mai mari 10 bătălii	92
Cele 10 legende mai des folosite ca surse de inspirație	94
Cei mai mari 10 gânditori ai Evului Mediu și Renașterii	96

Renașterea 98

Cele 20 de date esențiale ale Renașterii (1)	100
Cele 20 de date esențiale ale Renașterii (2)	102
Cele mai mari 10 capodopere ale picturii	104
Cele 10 invenții care au schimbat lumea	106
Cei mai însemnați 10 scriitori ai Renașterii	108
Cei mai mari 10 exploratori	110
Cele mai importante 10 date din medicină	112
Cele mai importante 10 forme poetice	114
Cele mai marcante 10 figuri feminine	116
Cele mai maiestuoase 10 castele ale Renașterii	118
Cele mai importante 10 reforme ale Renașterii	120
Cele mai marcante 10 tablouri religioase	122
Cei mai importanți 10 monarhi	124

Secolul de aur și epoca luminilor 126

Cele mai importante 20 de date ale secolului al XVII-lea (1)	128
Cele mai importante 20 de date ale secolului al XVII-lea (2)	130
Cei mai marcanți 10 bărbați	132
Cele mai mari 10 invenții științifice	134

Cele 10 minuni ale arhitecturii clasice și baroce.....	136
Cele 10 mari dispute din istorie	138
Cei mai notabili 10 filosofi ai timpurilor moderne.....	140
Cei mai mari 10 artiști ai epocii clasice	142
Cele mai mari 10 capodopere ale stilurilor baroc și rococo.....	144
Cei mai renumiți 10 scriitori.....	146
Cele mai cunoscute 10 piese de teatru.....	148
Cele mai însemnate 10 curente filosofice din istorie	150
Cele mai prestigioase 10 opere.....	152
Cele mai remarcabile 10 figuri feminine.....	154
Cele mai importante 15 figuri de stil	156
Cei mai mari 10 compozitori.....	158
Cele mai importante 10 bătălii.....	160
Cei mai de seamă 10 filosofi iluminiști	162
Cele mai însemnate 20 de date ale secolului al XVIII-lea (1).....	164
Cele mai însemnate 20 de date ale secolului al XVIII-lea (2).....	166

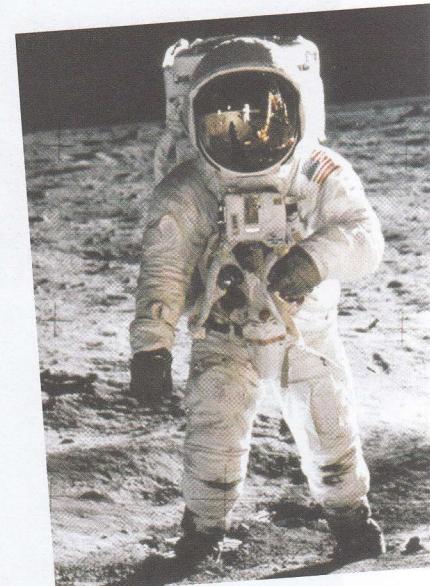
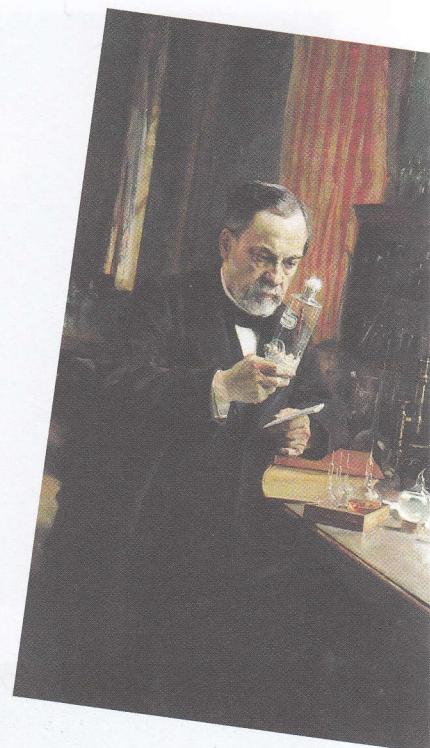
Secole de revoluții.....

168

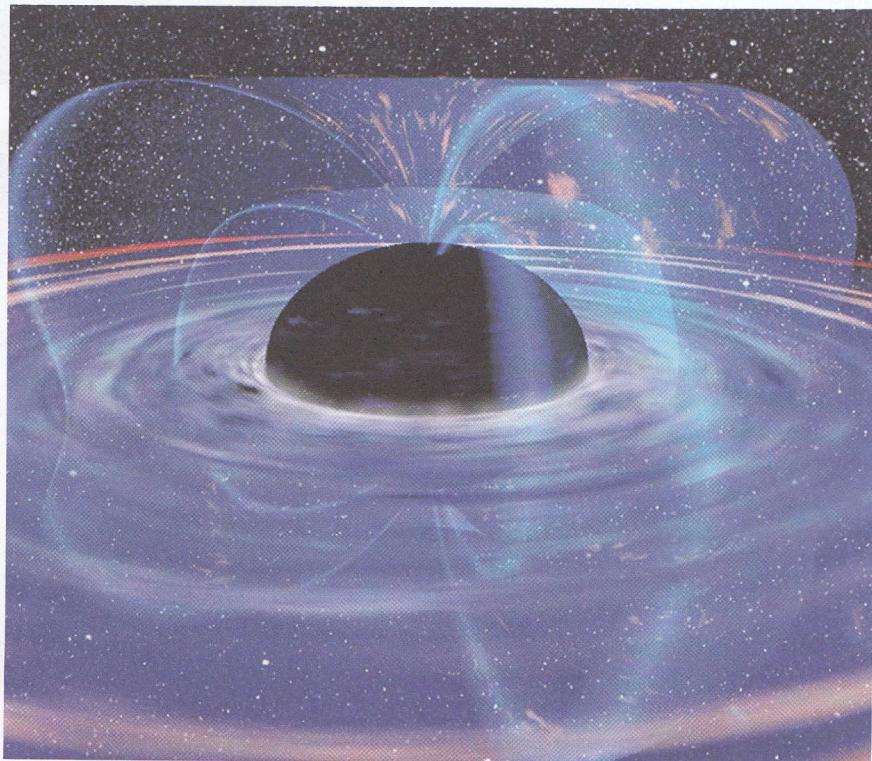
Cele 20 de date esențiale ale secolului al XIX-lea (1).....	170
Cele 20 de date esențiale ale secolului al XIX-lea (2).....	172
Cele mai importante 10 date ale revoluției.....	174
Cele mai marcante 10 figuri ale revoluției	176
Cele mai importante 10 reforme ale revoluției	178
Cele mai de seamă 10 descoperiri științifice	180
Cei mai prestigioși 10 filosofi	182
Cele mai prețuite 15 romane (1).....	184
Cele mai prețuite 15 romane (2).....	186
Cele mai prestigioase 10 sisteme politice	188
Cele mai însemnate 10 date din istoria mijloacelor de transport ...	190
Cei mai de frunte 10 oameni de știință	192
Cele mai însemnate 10 muze din istorie	194
Cele mai remarcabile 10 capodopere muzicale	196
Cele mai importante 10 bătălii napoleoniene.....	198
Cele 10 invenții care au schimbat istoria	200
Cele mai cunoscute 10 capodopere romantice	202
Cei mai de seamă 10 poeți	204
Cele mai apreciate 10 opere teatrale	206
Cele mai importante 10 curente literare	208
Cei mai însemnați 10 pictori impresioniști	210
Cele mai remarcabile 10 personalități	212
Cele 10 stiluri decorative fundamentale din istorie	214
Cele mai notabile 10 expresii din istorie	216
Cele mai mari 10 teorii economice	218
Cele mai scandalioase 10 opere	220

Cele mai importante 20 de date ale secolului XX (1)	224
Cele mai importante 20 de date ale secolului XX (2)	226
Cele mai prestigioase 10 personalități din Primul Război Mondial	228
Cei mai însemnați 10 oameni de litere	230
Cele mai notabile 10 date din istoria cinematografului.....	232
Cele mai cunoscute 10 capodopere ale cinematografiei franceze	234
Cei mai de seamă 10 poeti	236
Cei mai cunoscuți 10 pictori moderni.....	238
Cele mai însemnate 10 sculpturi	240
Cei mai de seamă 10 realizatori din istoria cinematografiei.....	242
Cele mai răsunătoare 10 bătălii ale secolului XX	244
Cei mai mari 10 campioni sportivi.....	246
15 producții emblematiche din cinematografie (1)	248
15 producții emblematiche din cinematografie (2).....	250
Cele mai aprinse 10 dispute	252
Cele mai de seamă 10 genuri cinematografice	254
Cei mai iluștri 10 filosofi ai lumii contemporane	256
Cei mai prestigioși 10 conducători militari	258
Cele mai proeminente 10 figuri feminine	260
Cele mai importante 10 curente muzicale.....	262
Cei mai cunoscuți 10 jucători de fotbal	264
Cei mai renumiți 10 creatori de modă	266
Cele mai cunoscute 10 westernuri	268
10 thrillere care au făcut legendă	270
Cele mai valoroase 15 opere ale literaturii mondiale (1).....	272
Cele mai valoroase 15 opere ale literaturii mondiale (2).....	274
Cele mai remarcabile 10 filme științifico-fantastice	276
Cei mai importanți 10 oameni de stat.....	278
Cele mai famioase 10 vedete ale muzicii pop și rock	280
Cei mai mari 10 clasici ai jazzului	282
Cele mai fascinante 10 romane polițiște	284
Cele mai însemnate 10 mișcări în arta contemporană.....	286
Cele mai ilustre 10 femei de litere	288
Cele mai cunoscute 10 cupluri din cinematografie.....	290
Cei 10 arhitecți emblematici	292
Cele 15 cuvinte-cheie din psihanaliză	294
Cele 10 decizii hotărâtoare ale secolului	296
Cei mai însemnați 10 compozitori moderni și contemporani	298
Cele mai incredibile 10 invenții	300
Cei mai vestiți 10 dansatori de pe scena contemporană	302
Cei mai valoroși 10 fotografi	304
Cele 10 date memorabile ale aventurii spațiale	306
Cele 10 date fundamentale din istoria televiziunii.....	308

ÎNCEPUTURILE ISTORIEI

Gaura neagră este o zonă a spațiului în care există un câmp gravitațional atât de puternic, încât nici măcar lumina nu poate ieși.

Se spune că totul a început cu o detunătură fără seamă, un cataclism care, la începutul secolului XX, avea să fie numit „Big Bang”. O explozie uriașă, aşadar, a răzbătut din străfundurile vremurilor imemoriale, acum 13,7 miliarde de ani (cu aproximativitate, dat fiind că evenimentul este pentru noi pe cît de îndepărtat, pe atât de abstract). Un conglomerat condensat, contopind laolaltă timpul, spațiul, lumina și energia, a explodat. Spațiul s-a dilatat, provocând, astfel, o expansiune primordială, care a dus la nașterea universului. Astăzi, unii oameni de știință sunt precauți în ceea ce privește folosirea termenului „început”, presupunând că faza de expansiune a universului nu ar fi fost, de fapt, decât un punct de trecere sau o comprimare, precedată fiind de o contracție. Așadar, aceștia vorbesc de „marele salt”, mai degrabă decât de „big bang”. Deci,

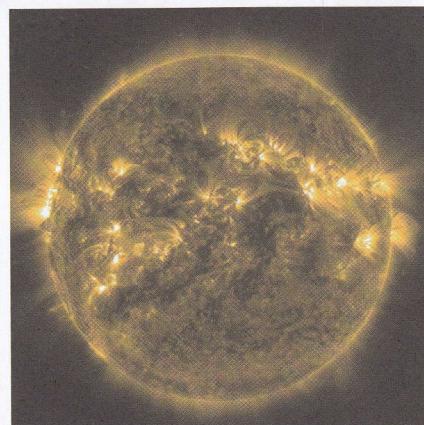

Calea Lactee, formată acum 13,2 miliarde de ani.

astronomii continuă să cerceteze în reflexiile cosmosului indicii ale acestui mare început, încă învăluit în mister...

SISTEMUL SOLAR

Despre ceea ce a urmat se știu mai multe. Acum 4,6 miliarde de ani se forma sistemul nostru solar. A fost un proces îndelungat pe scara istoriei umane, însă extrem de rapid la scară galactică, dat fiind că se presupune că ar fi durat câteva zeci de milioane de ani.

Soarele

Așadar, în această primă etapă numită *hadesiană* (de la Hades, zeul infernului la grecii antici), în inima acestui sistem dominat de Soare, o masă de gaze aflate în fuziune nucleară și care radiază energie, s-a născut Terra. Pe atunci, nu existau nici apă lichidă și nici oxigen atmosferic, iar solul ardea încontinuu, bombardat fiind fără încetare de

meteoriți și de alte materiale provenite din formarea sistemului solar.

VIAȚA PE TERRA

Situată la cea mai potrivită distanță de Soare, 150 de milioane de kilometri, Terra s-a răcit treptat și suficient cât să îngăduie, mai întâi, formarea atmosferei și a apei lichide, iar apoi a vieții.

Pe când avea 3,85 miliarde de ani, au apărut și primele forme de viață: primele bacterii, apoi algele, care au îmbogățit atmosfera cu oxigen. Amfibienii și

reptilele, care au evoluat din pești, au colonizat

uscatul, din acestea provenind apoi dinozaurii și mamiferele.

CELE 10 mari ETAPE ALE VIETII PE PĂMÂNT

4 500 de milioane de ani î.Hr.

4 000 de milioane de ani î.Hr.

3 500 de milioane de ani î.Hr.

3 000 de milioane de ani î.Hr.

2 500 de milioane de ani î.Hr.

Respect pentru oameni și cărți

FORMAREA TEREI

(4 600 de milioane de ani î.Hr.)

APARIȚIA FORMELOR DE VIAȚĂ ÎN

OCEANE (3 500 de milioane de ani î.Hr.)

FORMAREA ATMOSFEREI

1 În urmă cu 20 de miliarde de ani,

GAZELE care astăzi formează atmosfera au început să învăluie Pământul. Când acesta s-a răcit, uriașe cantități de metan, amoniac, vaporii de apă și dioxid de carbon au fost eliberate, formând un „strat” ce a creat „un efect de seră”, reținând suficientă căldură pentru a putea permite apariția vieții. Din puținul oxigen din atmosferă, o parte s-a transformat, la mare altitudine, în ozon, care funcționează ca o bulă ce protejează planetă de o mare parte din razele nocive ale soarelui.

VIAȚA ÎN PRECAMBRIAN

2 Prima **ERĂ GEOLOGICĂ**

din istoria Terrei a început acum 4,5 miliarde de ani.

Atunci au pornit să se definească oceanele și continentele și, tot atunci, au luat naștere primele forme de viață în oceane. Inițial au apărut bacteriile, apoi algele unicelulare, care au jucat un rol important în oxigenarea atmosferei. Primul organism pluricelular a fost o algă roșie.

PRIMII PEȘTI

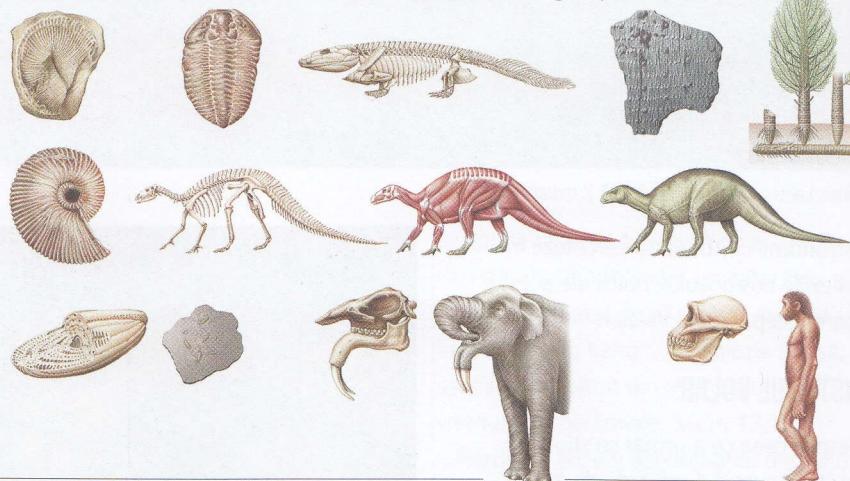
5 PEȘTII

sunt primele vertebrate. Acum aproximativ 530 de milioane de ani, niște mici șerpi cu carapace și fără maxilare, numite ostracoderme, au început un proces de diversificare rapidă. Primele specii de pești cu maxilar, placodermele, înrudite cu rechinii, au apărut acum 440 de milioane de ani; acestora le-au urmat specii osoase precum peștii celacanți.

PRIMELE ANIMALE

3

De acum 540 până acum 245 de milioane de ani, era Paleozoicul marchează trecerea de la viața acvatică la viața terestră. Speciile se diversifică: cochilii, corali și bureți-de-mare în apele mărilor și oceanelor și reptile pe uscat. Se formează lanțurile muntoase caledonian și hercnic, care cuprind Masivul Armorican, Masivul Central și munții Vosgi în Franța, și munții Măcin în România. Toate continentele se unesc, alcătuind un singur continent uriaș numit *Pangea*. Aerul, căldura și umedeza favorizează apariția unei vegetații luxuriante.

PRIMELE PLANTE

4 PLANTELE

. Acum aproape 4 miliarde de ani se pare că moleculele organice ce stau la baza ființelor vii s-au unit pentru a forma o bacterie ce a stat, la rândul ei, la originea unor minusculă alge. Acestea din urmă au evoluat, ajungând din ce în ce mai complexe, și s-au unit în colonii ce au devenit primele plante. Mai apoi, acestea din urmă și-au modificat sistemul de reproducere și au părasit mediul acvatic. Așa au apărut și s-au diversificat primele plante terestre. Tulipani, rădăcini, frunze, semințe, flori și fructe s-au dezvoltat unele după altele.

1 000 de milioane de ani î.Hr.

PALEOZOIC

(540 de milioane de ani î.Hr.)

500 de milioane de ani î.Hr.

MEZOZOIC

(250 de milioane de ani î.Hr.) (65 de milioane de ani î.Hr.)

0

DOMINAREA REPTILELOR

6 REPTILELE

au apărut acum circa 320 de milioane de ani. Pe atunci nu reprezentau decât o mică parte din faună și se deosebeau de amfibieni prin faptul că puteau depune ouă pe uscat. Au fost, aşadar, capabile să colonizeze mediul terestru și să se stabilească acolo. În urma unei schimbări climaterice, care a avut loc cu aproape 305 milioane de ani în urmă și căreia i s-au adaptat mai bine decât amfibienii, reptilele au colonizat teritoriile vaste, au găsit metode noi de hrănire și, către începutul erei mezozoice, au ajuns chiar să domine viața terestră.

CUCERIREA AERULUI

7 PĂSĂRILE

Dinozaurii au apărut în timpul erei mezozoice. Unii dintre ei, precum *archaeopteryx lithographica*, au pene și sunt considerați strămoșii păsărilor. De-a lungul evoluției acestora, penele evoluează, la rândul lor, jucând un rol important în aerodinamică.

Reconstituire probabilă a unui *archaeopteryx*.

DISPARITIA DINOZAURILOR

8

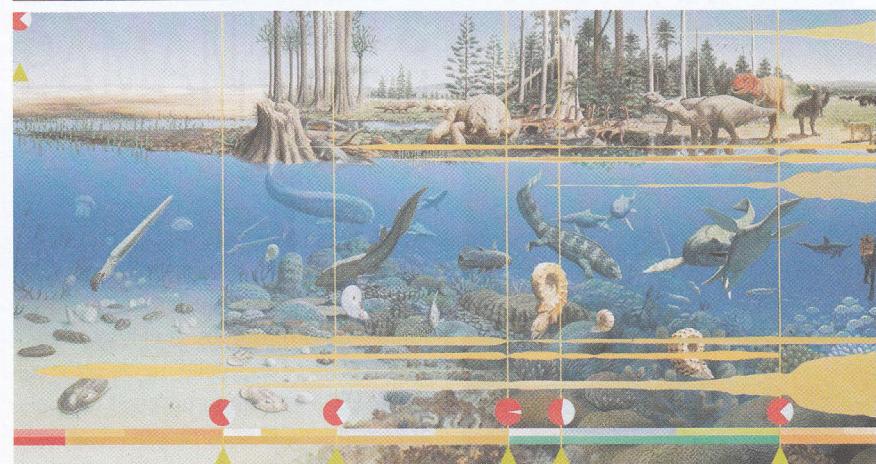
Apărute pe Pământ cu 245 de milioane de ani în urmă, **DINOZAURII** domină perioada Jurasicului (din urmă cu 201 până în urmă cu 145 de milioane de ani). La sfârșitul Cretacicului, acum 66 de milioane de ani, dinozaurii dispar treptat. Contra ceea ce s-a crezut multă vreme, căderea unui meteorit în Yucatan, Mexic, nu a fost singura cauză a dispariției dinozaurilor. Importante eruptii vulcanice cauzate de acest meteorit au contribuit, în egală măsură, acoperind planeta cu cenușă vulcanică și poluând aerul cu emanării toxice, care au modificat clima, provocând astfel dispariția a numeroase specii de animale și plante.

TERȚIARUL

9 ERA TERȚIARĂ

sau cenozoică a început acum 65 de milioane de ani. Această eră este marcată de formarea lanțului alpin și a celui carpatic și de ciocnirea Indiei, separată de Africa, de Eurasia, acțiune în urma căreia ia naștere lanțul muntos Himalaya. Speciile de angiosperme, mamiferele, păsările și peștii se dezvoltă, prefigurând flora și fauna actuale.

Reprezentarea diferitelor perioade geologice: precambrian (zona roșie), era primară (zona galbenă), era secundară (zona verde), era terțiară și era cuaternară (zona portocalie).

CUATERNARUL

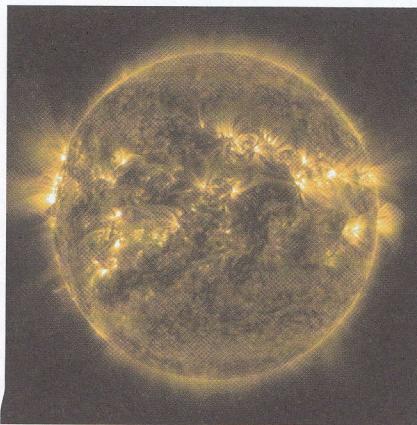
10 ERA CUATERNARĂ

Este marcată de apariția și dezvoltarea omului acum aproximativ 2 milioane de ani. Așezarea continentelor era asemănătoare cu cea de astăzi. Patru mari glaciajuni succesive, separate între ele prin perioade de încălzire, au modelat relieful și sunt, în mare parte, cauza aspectului peisajelor actuale. Astfel, toată Europa de Nord și America erau acoperite de o calotă glaciară care, în timp, s-a topit, lăsând în urmă numeroase lacuri.

STEUA CEA MAI APROPIATĂ

1 SOARELE

pe numele său științific **SOL**, este cel care dă numele sistemului nostru solar. Este situat la aproximativ 150 de milioane de kilometri de Terra și energia sa provine din reacțiile de fuziune nucleară care transformă, în interiorul nucleului său, hidrogenul în heliu. Această fuziune produce o lumină care se propagă în spațiu grație fotonilor, particule elementare ce se deplasează în vidul interstelar cu viteza luminii. Pământul și alte șapte planete gravitează în jurul acestei stele, la fel ca asteroizii, cometele și praful stelar.

MILIARDE DE ASTEROIZII

5 ASTEROIZII

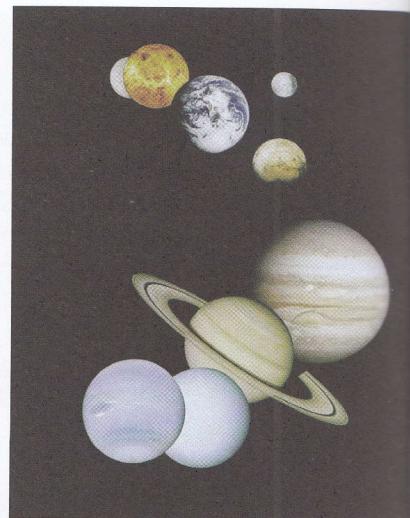
aceste mici corpuri pietroase sau metalice, de formă neregulată, gravitează în jurul Soarelui. Aceștia se întâlnesc, cu precădere, între orbita lui Marte și cea a lui Jupiter. În 1801, la Palermo, s-a descoperit primul asteroid cunoscut, numit Ceres, reclasificat ulterior ca planetă pitică; de atunci au fost numiți peste 140 000 de asteroizi și, în fiecare an, se descoperă alții. După spusele astronomilor, există peste un milion de asteroizi cu un diametru de 1 metru sau mai mult.

ÎN JURUL SOARELUI

2 PLANETE

în număr de opt, printre care și Pământul, gravitează pe orbită în jurul Soarelui. Printre acestea se remarcă Venus, cu straturile sale multiple de nori și furtunile violente; Marte, unde oamenii au visat îndelung la existența formelor de viață extraterestre și unde s-au descoperit urme de apă; și Saturn, a doua cea mai mare planetă a Sistemului solar după Jupiter, ale cărei inele sunt formate din gheată și praf.

Sistemul solar (foto-colaj)

ÎN JURUL PLANETELOR

3 SATELIȚII NATURALI

. Unii dintre acești aștri, care gravitează pe orbită în jurul planetelor, s-au format în același timp cu acestea, fiind captați în câmpul lor gravitațional mai mare. În alte cazuri, sateliții au apărut în urma coliziunii dintre o planetă și un asteroid. Marte, Jupiter, Saturn, Uranus sau Pluto: toate aceste planete au sateliți, unele chiar cu zecile. Luna este singurul satelit natural al Pământului, care, la rândul lui, ar putea fi considerat unul dintre sateliții naturali ai Soarelui.

ÎN JURUL PĂMÂNTULUI

4 LUNA

După Soare, este astrul cel mai luminos al sistemului solar. Cu o rază de 1 738 de kilometri, Luna este cel de-al cincilea satelit ca mărime. Situat la o distanță de aproximativ 384 400 de kilometri de Pământ, Luna descrie, de jur împrejurul acestuia, o orbită eliptică. Deoarece nu emite lumină proprie, Luna nu este vizibilă decât atunci când este luminată de Soare. Solul de pe Lună, pe care omul a pășit pentru prima dată în 1969, este acoperit de praf, roci și cratere.

COAMELE CERULUI

6

Cu un aspect difuz, **COMETELE** sunt formate dintr-un nucleu compact de câțiva kilometri în diametru. Într-o continuă rotire în jurul axei sale, nucleul este format din gheăță, praf și fragmente de roci. Apropiindu-se de Soare, se eliberează gaze ce formează o nebuloasă de filamente ce se aseamănă cu o coamă (de unde și numele, provenit din termenul grec „Komêtēs”, păr). Din Antichitate și până astăzi au fost înregistrate nu mai puțin de 1 500 de aparții ale cometelor. Cometa lui Halley, cea mai cunoscută, a fost survolată în 1986 de mai multe sonde spațiale.

Cometa lui Halley.

PLOAIE STELARĂ

7

După spusele celor de la NASA, pe Pământ cad, în fiecare an, 84 000 de **METEORITI**. Dacă aceste fragmente de rocă rămân întregi la intrarea lor în atmosferă, ajung pe sol sub formă de praf sau de fragmente, formând cratere. Radioactivitatea lor naturală permite datarea lor – se presupune că s-au format acum 4,55 miliarde de ani –, ceea ce corespunde cu vîrsta presupusă a Soarelui și a planetelor.

Praf interstelar.

„TERRA ESTE ALBASTRĂ“

8

Se presupune că cea de-a cincea planetă ca mărime, atât în dimensiune, cât și în masă, din întreg sistemul solar, anume **PÂMÂNTUL**, s-a format acum 4,6 miliarde de ani. Atmosfera sa densă îl protejează de razele Soarelui, iar distanța sa față de Soare permite aici existența apei sub forma lichidă, condiție obligatorie pentru dezvoltarea vieții. Pământul se rotește în jurul Soarelui în 365,26 de zile, ceea ce duce la variații climaterice și la schimbarea anotimpurilor. În același timp, Pământul se rotește și în jurul axei sale, provocând alternanța dintre zile și nopți.

PULBERE DE STELE

9 PRAFUL INTERSTELAR

este format din particule de gheăță, carbon și microgranule de siliciu. Acestea provin din reziduurile pe care stelele le lasă în urma lor în spațiu înainte de a dispărea. Având consistența unui nor de fum, norii de praf interstelar se diferențiază în funcție de localizarea sau compoziția lor chimică.

VÂNTUL SOLAR

10 VÂNTUL SOLAR

este alcătuit din ioni și electroni de proveniență solară. Foarte puțin dens, însă foarte rapid, vântul solar este supersonic (se deplasează mai repede chiar și decât undele sonore) și poate produce uriașe furtuni magnetice sau aurore boreale.

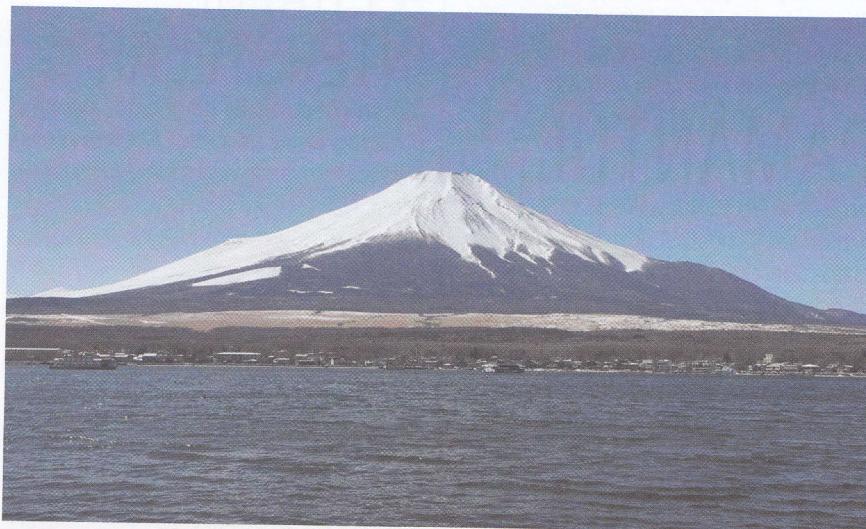
MUNTELE SFÂNT

1

Cel mai înalt vârf al Japoniei, pe care o domină de la înălțimea celor 3 776 de metri ai săi, muntele

FUJI

are forma unui con perfect, care i-a fascinat pe pictori de pretutindeni, dar mai cu seamă pe Hokusai, în secolul al XIX-lea. Situat la punctul de întâlnire a trei plăci tectonice: cea pacifică, cea eurasiană și cea filipineză, muntele Fuji este centrul spiritual al Japoniei, fiind vizitat de numeroși pelerini și budiști. Încă activ, stratovulcanul a erupt cel mai recent

NORII DE FUM DE LA SANTA MARIA

2

Situat în nord-vestul Guatemalei, erupând continuu din 1922, vulcanul

SANTA MARIA

emite, cu regularitate, nori de foc și torenți de noroi. În 1902, în urma unei erupții care a durat o săptămână, au murit peste 6 000 de persoane. Având 3 772 de metri altitudine, vulcanul produce o lavă vâscoasă, care nu se scurge, ci se acumulează în vârf, după care fie se prăbușește înăuntrul craterului, fie explodează.

NICIODATĂ STINS

3 IRAZU

domină, de la înălțimea sa de 3 432 de metri, Valea Centrală din Costa Rica, pentru care reprezintă o amenințare permanentă. În 1723, acest vulcan a distrus complet orașul Cartago, iar în 1963 a tulburat vizita președintelui Kennedy, întâmpinându-l cu o ploaie de cenușă. Erupția a durat aproape doi ani, perturbând nu doar activitățile zilnice ale locuitorilor, ci distrugând și culturile. La acea vreme, vulcanologul Haroun Tazieff convinsese autoritățile să construiască un zid pentru a proteja orașul de căderile de noroi. De atunci, Irazu a mai erupt doar foarte puțin și rar, însă mici nori de fum ţășnesc, în fiecare zi, din craterul său.

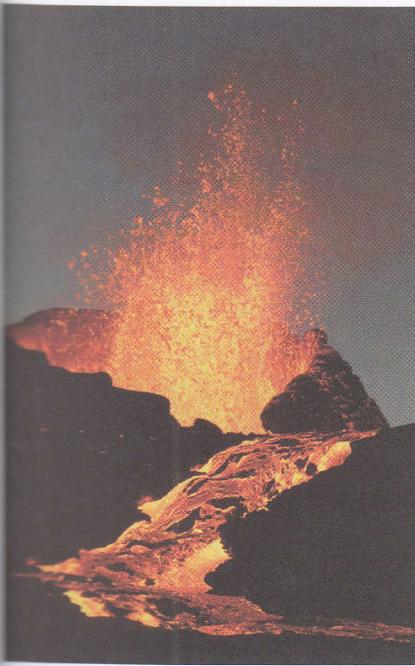
în anul 107. Din 2013, este trecut pe lista Patrimoniului mondial UNESCO drept „loc sacru și sursă de inspirație artistică”.

BÂRLOGUL CICLOPULUI

4 ETNA

, în Sicilia, înalt de 3 345 de metri, este cel mai mare vulcan activ al Europei. Încă din Antichitate, acesta a reprezentat sursa de inspirație pentru nenumărate legende. De exemplu, grecii credeau că Etna este bârlogul ciclopului Polifem, fierarul zeilor. Din Antichitate, vulcanul a erupt de mai bine de o sută de ori, iar răbufnirile sale au provocat numeroase cutremure de pământ, de intensitate variabilă, afectând, de mai multe ori, și orașul vecin, Catania. În ciuda pericolului, pe coastele vulcanului se întind sate și terenuri cultivate (citrice, vii, arbori fructiferi și castani), care prosperă pe solurile fertilizate de lavă.

VULCANUL PERMANENT

5 Situat pe Insula Réunion, **PITON DE LA FOURNAISE** (în traducere literală „Piscul Furnalului”) este unul dintre vulcanii cei mai activi ai planetei, care erupe, în medie, o dată la nouă luni. De asemenea, acesta este unul dintre vârfurile cele mai monitorizate din lume, de la instalarea aici a unui observator, în 1979. Conul său, având o altitudine de 2 632 de metri, se ridică în mijlocul unei caldere impresionante. Aceasta este mărginită de o centură de faleze și terasamente, cu înălțimi între 100 și 400 de metri, mai puțin în partea dinspre Oceanul Indian, care coboară lin. În con domină două cratere, Bory și Dolomieu.

POPOCATEPETL

6 În octombrie 2015, o coloană de fum cenușiu a țășnit din **POPOCATEPETL**.

Situat la 70 de kilometri sud-est de Mexico City, vulcanul a proiectat cenușa la 2 500 de metri deasupra craterului. Datorită celor 5 426 de metri înălțime, a pantelor regulate și a formei conice, vulcanul este al doilea cel mai mare munte din țară, unit de fratele său geamăn, vulcanul Iztaccihuatl, printr-o creastă lungă de 16 kilometri. Locuitori capitalei mexicane au o strânsă legătură afectivă cu bătrânul munte, a căruia vîrstă este estimată la aproape 730 000 de ani.

VULCANUL TUTUROR PERICOLELOR

7 Situat pe insula indoneziană Java, **KELUD**

vulcanul este activ și ajunge la o înălțime de 1 731 de metri. Acesta aparține categoriei stratovulcanilor, ceea ce înseamnă că are o structură compusă din straturi de lavă acumulate în timp. Forma sa conică se datorează unei lave vâscoase, care se scurge alene. În vîrf, un lac întins înglobează câteva milioane de metri cubi de apă. La fiecare erupție, această apă, amestecată cu lava, este proiectată la mai mulți kilometri înălțime, făcând din vulcanul Kelud unul dintre cei mai periculoși vulcani din lume.

SAINTE PIERRE SUB LAVĂ

8 MUNTELE PELEÉ

este un vulcan activ din nordul insulei Martinica (1 397 de metri înălțime), a căruia erupție din anul 1902 s-a soldat cu cel mai mare număr de morți din cursul secolului XX, peste 30 000, și cu distrugerea orașului Saint-Pierre. Acest vulcan a dat numele său unei tipologii de vulcani „tipul eruptiv pelean”, caracterizat prin erupții rare, însă foarte violente.

CENUȘA DE LA POMPEII

9 VEZUVIU, în Italia, ajunge până la 1 281 de metri altitudine, deasupra golfului Napoli. Deși ultima erupție a avut loc în 1944, cea mai cunoscută a avut loc în Antichitatea romană, în anul 79, când vulcanul a cauzat distrugerea orașelor Pompeii, Herculaneum, Oplontis și Stabiae, toate îngropate în cenușă. Lava Vezuviului încă colotește și astăzi la câteva zeci de kilometri sub crater, provocând numeroase mișcări telurice, ceea ce explică și supravegherea sa constantă.

CELE 100 DE CRATERE

10 LAKI

în Islanda, domină de la cei 812 metri înălțime regiunea îndepărtată a Platourilor Centrale Înalte, care numără mai bine de o sută de cratere. Acestea au apărut în secolul al XVIII-lea, în urma unei erupții gigantice, care a provocat importante schimbări climaterice în Europa și mai ales în Islanda. Acestea au dus la foame și recolte slabe, care au ucis un sfert din populația islandeză.